

Bielsko-Biała, 02.02.2022r.
za potwierdzeniem zwrotnym

B-AR.5183.1.2022.JM
RPW/545/2022

D E C Y Z J A nr BB/56/2022

Na podstawie art. 31 ust. 2, art. 89 pkt 2, art. 91 ust. 4 pkt 4 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 710 z późn. zm.) oraz art. 104 Ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 735 z późn. zm.),

po rozpatrzeniu wniosku nr DIZ.422.3.5.2021 z dnia 13 stycznia 2022 r. (data wpływu platformą e-PUAP 13 stycznia 2022 r.) złożonego przez Miejski Zarząd Dróg w Cieszynie z siedzibą: 43-400 Cieszyn, ul. Liburnia 4 w sprawie ustalenia zakresu i rodzaju niezbędnych badań archeologicznych

Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków

ustala

Miejskiemu Zarządowi Dróg w Cieszynie z siedzibą: 43-400 Cieszyn, ul. Liburnia 4 – następujący rodzaj i zakres niezbędnych badań archeologicznych w związku z przebudową Rynku w Cieszynie realizowaną w ramach projektu pn.: „Szlakiem Cieszyńskiego Tramwaju – rozwój transgranicznej turystyki. Ochrona dziedzictwa kulturowego”:

1. W granicach inwestycji wskazanej we wniosku, Inwestor przeprowadzi badania archeologiczne następującego rodzaju:

1. Wyprzedzające badania wykopaliskowe szerokopłaszczyznowe w całym zakresie kolizji ujawnionych relikwów dawnego osadnictwa i prac związanych z realizacją inwestycji (plac i jezdnie) z wyłączeniem strefy wzdłuż wschodniej i zachodniej elewacji kamienic, w miejscach lokalizacji sieci przesyłowych;
2. Badania archeologiczne o charakterze „stałego ścisłego nadzoru archeologicznego” polegające na prowadzeniu stałej obserwacji nawarstwień gleby odkrywanych podczas prowadzonych prac ziemnych związanych z realizacją inwestycji poza strefą badań wyprzedzających oraz wykonaniu specjalistycznej archeologicznej dokumentacji konserwatorskiej odkrywanych nawarstwień i zabytków.

2. Zakres wyprzedzających badań wykopaliskowych obejmuje:

A. Prace terenowe:

1. założenie i ustabilizowanie siatki arowej; w obszarach skupisk zabytków ruchomych założenie siatki metrowej
2. prospekcja z użyciem detektora metali w obrębie badanego obszaru w trakcie badań oraz cykliczna kontrola detektorem metali hałd powstałych w wyniku eksploracji warstw kulturowych i obiektów przestrzennych;
3. dopuszcza się mechaniczne zdjęcie kamiennego bruku oraz warstwy podbudowy;
4. ręczne doczyszczenie powierzchni odkrytych wykopów;
5. ręczna eksploracja odkrytych warstw kulturowych oraz obiektów do poziomu calca;
6. depozycja warstw zebranych mechanicznie, przebadanych warstw kulturowych i wypełniska obiektów poza granicami badanego odcinka wykopu
7. wykonanie dokumentacji:
 - a) opisowej w postaci:

- kart: stanowiska (zabytku archeologicznego), obiektów i warstw kulturowych (jednostek stratygraficznych);
 - rejestru odkrytych zabytków;
 - rejestru warstw;
 - inwentarzy: zabytków wydzielonych i masowych, próbek, dokumentacji fotograficznej, dokumentacji rysunkowej, dokumentacji graficznej, niwelacji
- b) rysunkowej w postaci planów i profili wszystkich odkrytych obiektów (z wyłączeniem obiektów naturalnych), w skali 1:20 (w uzasadnionych wypadkach 1:10) oraz planów i profili wykopów; zabytków wydzielonych; dokumentacja rysunkowa zawiera także metrykę wskazującą autora rysunku, datę jego wykonania, tytuł, skalę
- c) graficznej w postaci map i planów wymienionych w załączniku II do Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 81).
- d) fotograficznej w wysokiej rozdzielczości, zawierające tablicę z metryką (czytelną na fotografii), miarę i strzałkę wskazującą kierunek północny, obejmującej:
- teren badań przed rozpoczęciem badań
 - proces ręcznego odczyszczania powierzchni wykopów po usunięciu warstwy koski brukowej i podbudowy
 - powierzchnię wykopów przed rozpoczęciem eksploracji warstw kulturowych i obiektów (fotografie należy wykonać prostopadle do płaszczyzny wykopu, np. za pomocą drona)
 - doczyszczone profile wykopów
 - stropy obiektów archeologicznych przed rozpoczęciem eksploracji
 - obiekty archeologiczne na każdym kolejnym zakończonym poziomie eksploracji
 - obiekty archeologiczne w profilu
 - obiekty archeologiczne po zakończeniu eksploracji
 - powierzchni wykopu po eksploracji (fotografie należy wykonać prostopadle do płaszczyzny wykopu, np. za pomocą drona)
 - proces zasypywania wykopów
 - wykopy archeologiczne po zasypaniu,
 - w przypadku zacielenia całości lub części fotografowanego planu albo profilu obiektu czy profilu wykopu zdjęcia wykonywane będą z doświetleniem
- e) fotograficznej pozyskanych zabytków archeologicznych przed podjęciem konserwacji oraz po przeprowadzeniu wstępnej konserwacji (oddzielnie dla każdego zabytku wydzielonego oraz zbiorczo dla zabytków masowych pochodzących z jednej jednostki stratygraficznej);
8. relikty architektury odkryte podczas badań archeologicznych powinny być zadokumentowane za pomocą planów, rzutów prostopadłych lic (w skali 1:10 lub 1:20), a także przekrojów przez ściany oraz poszczególne elementy architektoniczne wraz ze zdjęciami detali architektonicznych. Dokumentacja graficzna badań archeologiczno-architektonicznych powinna uwzględniać standardy stosowane w dokumentacji obiektów budownictwa i architektury. Zalecana jest współpraca z architektem.
9. opis lokalizacji masowych zabytków ruchomych w obrębie ćwiartek arów, poszczególnych wykopów lub w obrębie wypełniska obiektów nieruchomych, w układzie pionowym przypisanie znalezisk poszczególnym warstwom mechanicznym lub kulturowym;
10. opis lokalizacji zabytków wydzielonych w obrębie jednostki stratygraficznej, metra, ćwiartki, ara, wykopu; w układzie pionowym przypisanie znalezisk poszczególnym warstwom mechanicznym lub kulturowym.
- a) pozyskany materiał zabytkowy zostanie umyty, posegregowany, spakowany w odpowiednie pojemniki oraz zaopatrzony w metryczki.
 - b) ruchome zabytki metalowe i organiczne pozyskane w trakcie prac wykopaliskowych zostaną poddane wstępnej konserwacji i zabezpieczone

B. Prace gabinetowe:

1. kwerenda archiwalna

2. pełne opracowanie wyników badań: analiza materiału zabytkowego, badanych warstw i obiektów, relacji stratygraficznych, wyniki analiz specjalistycznych (geomorfologiczna, palinologiczna, archeozoologiczna, antropologiczna w przypadku odkrycia szczątków ludzkich, traseologiczna zabytków krzemiennych, dendrochronologiczna, datowanie metodą C14 pozyskanych próbek organicznych, w uzasadnionych przypadkach specjalistyczna analiza poszczególnych kategorii zabytków), materiał ilustracyjny, wnioski konserwatorskie, całość dokumentacji polowej w formie elektronicznej
3. konserwacja pozyskanych w trakcie badań ruchomych zabytków archeologicznych (ceramicznych, kamiennych, metalowych, organicznych)
4. wykonanie map i planów w systemie informacji przestrzennej GIS w formacie SHP zawierających całość wyników badań:
 - a) plik shp zawierający granice wykopu, dla każdego wykopu oddzielna warstwa oznaczona w tabeli atrybutów jego numerem
 - b) plik shp zawierający siatkę arową, dla każdego ara oddzielna warstwa oznaczona w tabeli atrybutów numerem ara
 - c) plik shp zawierający wszystkie badane obiekty, w tabeli atrybutów oznaczenie lokalizacji w siatce arowej, numer obiektu, funkcja, chronologia
 - d) plik shp zawierający obrysy badanych ciągłych warstw pozaobektowych, w tabeli atrybutów oznaczenie lokalizacji w siatce arowej, numer warstwy, funkcja, chronologia
 - e) plik shp zawierający planografię odkrytych zabytków ruchomych (o ile planigrafia będzie prowadzona na etapie badań terenowych), w tabeli atrybutów numer pozycji inwentarza zabytków, nazwa zabytku, lokalizacja w obrębie siatki arowej i metrowej

3. Zakres prac stałego ścisłego nadzoru archeologicznego obejmuje:

- a. monitorowanie obszaru inwestycji w trakcie prac ziemnych budowlanych, także przy użyciu wykrywaczy metali.
- b. prowadzenie dziennika badań i obserwacji archeologicznej
- c. wykonanie czytelnej dokumentacji fotograficznej nadzorowanych prac i obszaru zawierającej w metadanych wpisane współrzędne i dane GPS
- d. lokalizowanie znalezisk za pomocą odbiornika GPS
- e. sporządzanie comiesięcznego raportu z wykonanych obserwacji zawierającego odpis dziennika badań, dokumentację fotograficzną (w formie wydruku i w wersji cyfrowej), opisową oraz mapę lokalizującą wykonanie poszczególnych czynności z prowadzenia nadzoru w ramach inwestycji w danym miesiącu. Raport będzie comiesięcznie składany do akceptacji ŚWKZ.

Dla całego przedmiotowego obszaru badań należy sporządzić bazę danych oraz mapę w systemie informacji przestrzennej GIS zawierającą: całość wyników wszystkich etapów badań.

4. Inne wskazania:

- a. Badania na etapie terenowym należy prowadzić przy rozmarzniętym gruncie ze względu na ryzyko uszkodzenia substancji zabytkowej w przypadku eksploracji zamrożonych warstw i obiektów kulturowych.
- b. Przy niesprzyjających warunkach atmosferycznych, uniemożliwiających dokumentowanie oraz poprawną eksplorację obiektów archeologicznych – prace należy przerwać, a odsłonięte relikty zabezpieczyć przed zniszczeniem.
- c. Dokumentację przebiegu wszystkich etapów badań archeologicznych oraz opracowania wyników tych badań należy prowadzić w sposób umożliwiający jednoznaczną identyfikację i dokładną przestrzenną lokalizację wszystkich czynności oraz dokonanych odkryć. Dokumentację z przebiegu badań archeologicznych należy przekazać Śląskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków w terminie 6 miesięcy od dnia zakończenia badań.
- d. W trakcie badań archeologicznych oraz po ich zakończeniu należy zapewnić pełne opracowanie i konserwację wszystkich zabytków archeologicznych, w tym tzw. zabytków masowych jak również przeprowadzenie niezbędnych analiz specjalistycznych. Wszelka ewentualna selekcja archeologicznego materiału zabytkowego może mieć miejsce jedynie po złożeniu całości dokumentacji i pełnym opracowaniu badań w uzgodnieniu z ŚWKZ oraz jednostką muzealną podejmującą się przechowania zabytków. Badaniami archeologicznymi może kierować osoba posiadająca uprawnienia wynikające z Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece

nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 710 z późn. zm.), po uzyskaniu pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

- e. Sposób prowadzenia prac archeologicznych terenowych oraz dokumentacyjnych musi uwzględnić wytyczne Generalnego Konserwatora Zabytków z 2019 r. zawarte w opracowaniu pn: „Wytyczne do prowadzenia badań archeologicznych cz. 2 Badania inwazyjne” oprac. Z. Misiuk, J. Wrzosek, A. Oniszczyk, M. Sekuła, M. Sabaciński, K. Czajkowski

Postępowanie zakończone niniejszą decyzją może być na podstawie art. 145§1 pkt 5 Ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 735 z późn. zm.) wznowione po ujawnieniu istotnych dla sprawy nowych okoliczności faktycznych lub nowych dowodów istniejących w dniu wydania decyzji, nieznanymi Śląskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków.

Badania archeologiczne wymienione w sentencji decyzji może prowadzić osoba posiadająca uprawnienia określone w art. 37e z Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 710 z późn. zm.). Na wykonanie ww. badań Inwestor zobowiązany jest uzyskać pozwolenie wojewódzkiego konserwatora zabytków w drodze odrębnej decyzji.

Szczegółowy sposób prowadzenia prac archeologicznych terenowych oraz dokumentacyjnych zostanie określony w decyzji o pozwoleniu na prowadzenie badań archeologicznych.

Uzasadnienie:

W dniu 13 stycznia 2022 r. platforma e-PUAP do Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Katowicach Delegatura w Bielsku-Białej wpłynął wniosek pani Katarzyny Skotnickiej p.o. Dyrektora Miejskiego Zarządu Dróg w Cieszynie z siedziba: 43-400 Cieszyn, ul. Liburnia 4 w sprawie ustalenia zakresu niezbędnych badań archeologicznych wyprzedzających planowaną przebudowę rynku w Cieszynie.

W wyniku analizy wniosku i załączników do niego stwierdzono, że w linii rozgraniczające inwestycji znajdują się na obszarze stanowiska archeologiczne Cieszyn st. 13 (AZP 109-44/17).

Zgodnie z art. 3 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 710 z późn. zm.) zabytkiem jest nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową. Zgodnie z art. 6 cyt. ustawy ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania, m.in. zabytki nieruchome będące krajobrazami kulturowymi, układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi jak również zabytki archeologiczne będące, w szczególności: pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa, cmentarzyskami, kurhanami, relikdami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej. Ochrona zabytków polega zaś, w szczególności, na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu m.in. zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków oraz udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z nich.

Zgodnie z art. 31 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 710 z późn. zm.) osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna, która zamierza realizować roboty budowlane przy zabytku nieruchomym objętym ochroną konserwatorską na podstawie ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub znajdującym się w ewidencji wojewódzkiego konserwatora zabytków, albo zamierza prowadzić roboty ziemne lub dokonać zmiany charakteru dotychczasowej działalności na terenie, na którym znajdują się zabytki archeologiczne, co doprowadzić może do przekształcenia lub zniszczenia zabytku archeologicznego jest obowiązana, z zastrzeżeniem art. 82a ust. 1, pokryć koszty badań archeologicznych oraz ich dokumentacji, jeżeli przeprowadzenie tych badań jest niezbędne w celu ochrony tych zabytków. Zakres i rodzaj niezbędnych badań archeologicznych, o których mowa w art. 31 ust. 1a, ustala wojewódzki konserwator zabytków w drodze decyzji, wyłącznie w takim zakresie, w jakim roboty budowlane albo roboty ziemne lub zmiana charakteru dotychczasowej działalności na terenie, na którym znajdują się zabytki archeologiczne, zniszczą lub uszkodzą zabytek archeologiczny. Zgodnie z definicją przedstawioną w art. 3 pkt 11 cyt. ustawy badania archeologiczne są to działania mające na celu odkrycie, rozpoznanie, udokumentowanie i zabezpieczenie zabytku archeologicznego.

Z przytoczonych regulacji wynika, iż organ konserwatorski wydaje decyzję określającą zakres i rodzaj badań archeologicznych, których przeprowadzenie jest niezbędne z uwagi na zagrożenie, jakie dla zabytków archeologicznych mogą stanowić planowane przez dany podmiot roboty budowlane (albo ziemne). Dla zastosowania ww. art. 31 ust. 2 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wystarczającym jest ustalenie, że w wyniku realizacji planowanej inwestycji może dojść do zniszczenia lub uszkodzenia zabytku

archeologicznego. Celem tej regulacji jest zachowanie zabytku archeologicznego, a biorąc pod uwagę definicję badań archeologicznych – należy uznać, że dotyczy to także tego, który dotychczas nie został odkryty, niemniej występują okoliczności wskazujące na występowanie tego rodzaju zabytków na danym terenie. Art. 31 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 1a w/w ustawy, nie ograniczają obowiązku przeprowadzenia badań wyłącznie do terenów, na których znajdują się zabytki archeologiczne objęte jedną z form ochrony konserwatorskiej; stanowi o konieczności przeprowadzenia badań archeologicznych m.in. na terenie zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru, nie wprowadzając jednak wymogu, aby był to zabytek archeologiczny. Niemniej dla prawidłowego zastosowania ww. art. 31 ust. 2, konieczne jest istnienie przekonania o możliwości występowania na danym terenie zabytków archeologicznych. Dla zastosowania przez wojewódzkiego konserwatora zabytków przepisu art. 31 ust. 2 ustawy określającej zakres i rodzaj badań archeologicznych, nie jest niezbędne stwierdzenie występowania na danym terenie zabytków archeologicznych, wystarczające jest przypuszczenie na występowanie takich.

Dotychczasowe obserwacje archeologiczne prowadzone w rejonie rynku oraz kwerenda historyczna dołączone do wniosku – Z. Jagosz-Zarzycka „Kwerenda stanu badań stanowiska archeologicznego Cieszyn st. 13 (AZP 109-44/17 w obrębie cieszyńskiego Rynku” 2021 r., J.P. Borowski „Kwerenda historyczno-archiwalna w zakresie rozwoju przestrzennego Rynku w Cieszynie” 2021 r.; a także wykonane badania geofizyczne: Antosiewicz, Nawrocki „Nieinwazyjne badania georadarowe podłoża Rynku w Cieszynie 1997 r.” oraz Furmanek M. „Wyniki badań georadarowych na Rynku w Cieszynie przeprowadzonych w 2021 r.” – potwierdzają historyczny charakter cieszyńskiego rynku oraz obecność zabytków archeologicznych w postaci zachowanej stratygrafii, obiektów i ruchomych zabytków archeologicznych. Zakres planowanych prac budowlanych zakłada bardzo poważną ingerencję w zachowaną substancję zabytkową i zakłada wymianę podbudowy nowej nawierzchni placu do głębokości 0,8 m wymuszając usunięcie około 500-letnich, być może starszych zachowanych nawarstwień kulturowych. Ponieważ na obecnym etapie rozpoznania terenowego nie jest możliwe ustalenie rzeczywistego wpływu realizacji inwestycji na stan zachowania dziedzictwa kulturowego, konieczne jest przeprowadzenie wyprzedzających badań archeologicznych na całym obszarze rynku do poziomu calca z wyłączeniem obszarów koncentracji sieci przesyłowych zlokalizowanych wzdłuż pierzei zachodniej i wschodniej. Zgodnie z żądaniem Wnioskodawcy w sentencji decyzji określono szczegółowy zakres i warunki przeprowadzenia niezbędnych badań archeologicznych oraz sporządzenia z nich dokumentacji.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w sentencji.

Kierownik Delegatury
mgr Mariusz Godek
/podpis elektroniczny/

Otrzymują:

1. Miejski Zarząd Dróg w Cieszynie

Do wiadomości:

1. WUOZ Katowice
2. WUOZ BB aa

Czynność urzędowa zwolniona z opłaty skarbowej zgodnie z art. 7 pkt 2 Ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1923 z późn. zm.).

Klauzula informacyjna, o której mowa w art. 12 ust. 1 rozporządzenia parlamentu europejskiego i rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 roku jest dostępna na stronie: <http://wkz.katowice.pl/strony/rodo>

Pouczenie:

1. Od decyzji niniejszej przysługuje stronom – na podstawie art. 127 § 1 i art. 129 § 2 Ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 735 z późn. zm.) – odwołanie do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w terminie 14 dni od jej doręczenia, za pośrednictwem Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
2. Jednocześnie informuję, iż stosownie do treści art. 127a Kodeksu postępowania administracyjnego, w trakcie biegu terminu do wniesienia odwołania strona może zrzec się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję. Z dniem doręczenia organowi administracji publicznej oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do odwołania przez ostatnią ze stron postępowania, decyzja staje się ostateczna i prawomocna.

